Uitvoeringsplan nieuwe Wet inburgering 2022

Marije Gerfen / Karin van den Akker
Januari 2022

Inhoud:

1. **Inleiding: Nieuwe Wet inburgering 2022**
2. **Hoofdlijnen Wet inburgering 2022**
3. **Doelgroep en taken gemeenten**
4. **Hoe richt gemeente Bernheze de nieuwe Wet inburgering in?**
5. **Financiering**

1. Inleiding: Nieuwe Wet inburgering 2022

Op 1 januari 2022 gaat de nieuwe Wet inburgering in. De reden hiervoor is dat inburgeraars te lang doen over hun inburgering en dat het huidige stelsel onvoldoende prikkelt om op het hoogst mogelijke niveau de Nederlandse taal te leren.
Het doel van deze nieuwe Wet inburgering is dat inburgeraars snel en volwaardig meedoen in de Nederlandse maatschappij, het liefst via betaald werk. De nieuwe wet betekent zowel voor de inburgeraars als voor de gemeenten een grote verandering. De belangrijkste veranderingen zijn:

- De gemeente krijgt de regierol in de uitvoering van de nieuwe wet. Daarmee wordt inburgering een onderdeel van het sociaal domein en komt er een integraal plan.
- Inburgering is meer dan het volgen van een taalcursus. Inburgering moet gaan over het leren van de taal in combinatie met werk en/of participatieactiviteiten.
- Het taalniveau van de inburgering wordt verhoogd van A2 naar B1. Daardoor wordt de zelfredzaamheid wordt vergroot.

In deze notitie leggen we nogmaals uit wat de nieuwe Wet inburgering 2022 inhoudt. Daarnaast gaan we in op hoe wij als gemeente Bernheze invulling gaan geven aan deze nieuwe wet. Dit doen we zowel lokaal maar ook voor een groot deel (sub) regionaal.
De totstandkoming wet heeft uiteindelijk langer op zich laten wachten dan gepland. Gemeenten zijn opgeroepen om wel in de geest van de wet aan de slag te gaan. Dit hebben we gedaan door o.a. een klantmanager in te zetten die zich specifiek met deze doelgroep bezig is gaan houden. Daarnaast hebben we ook geïnvesteerd in de samenwerking tussen de klantmanager (Meierijstad), Vluchtelingenwerk en Ons Welzijn. We hebben concrete samenwerkingsafspraken gemaakt en hebben hierbij ook Wegwijzer bij betrokken.
Om beter te monitoren op de doelgroep statushouders hebben we meegedaan aan de divosa benchmark statushouders. In bijlage 1 vindt u de rapportage van de benchmark voor Bernheze.

2. Hoofdlijnen Wet inburgering 2022

Brede intake

De nieuwe wet zet in op een doorlopende lijn vanuit het asielzoekerscentrum. Met taal vanaf dag één en het programma ‘Voorbereiding op de inburgering’ wordt hier in het asielzoekerscentrum mee begonnen. De regierol van de gemeenten begint met een brede intake die inzicht geeft in de startpositie en ontwikkelingsmogelijkheden van de inburgeraar. Beide aspecten worden in een persoonlijk Plan Inburgering en Participatie (PIP) opgenomen.
De brede intake op 13 leefgebieden:

1. *Leerbaarheid 2. Opleiding 3. Werkervaring en/of vrijwilligerswerk) 4. Praktische competenties 5. Werknemersvaardigheden 6. Taalniveau 7. Motivatie/interesses 8. Mate van zelfredzaamheid 9. Digitale vaardigheden 10. Gezinssituatie 11. Fysieke gezondheid 12. Mentale gezondheid 13.Sociaal netwerk*

Inburgeringtraject

Bij het nieuwe inburgeringsstelsel is de inburgering vormgegeven in drie leerroutes. Elke inburgeraar volgt de route die het beste aansluit bij zijn/haar capaciteiten en mogelijkheden. De leerroute wordt vastgesteld met een leerbaarheidstoets. De gemeenten zijn verantwoordelijk voor de inkoop van de leerroutes. De leerroutes zijn als volgt beschreven:

- De B1-route; gericht op het behalen van taalniveau op B1-niveau. B1 betekent dat je teksten begrijpt die grotendeels bestaan uit woorden en zinnen die je geregeld hoort en waar je bekend mee bent. Zoals zaken die je vaak tegenkomt op je werk of school.
- De onderwijsroute; gericht op doorstroom naar regulier onderwijs. Dit kan zowel MBO als HBO/WO zijn.
- De zelfredzaamheidsroute (Z-route); voor inburgeraars voor wie de onderwijs- of B1-route niet haalbaar is. De route richt zich op het maximaal kunnen participeren binnen de samenleving.

PVT en MAB
Gemeenten moeten naast aanbod van de drie leerroutes ook het participatieverklaringstraject (PVT) en de Module Arbeidsmarkt & Participatie (MAP) aanbieden. Via het (PVT) maakt de inburgeraar kennis met de Nederlandse kernwaarden; vrijheid, gelijkwaardigheid, solidariteit en participatie. Het traject wordt afgesloten met het ondertekenen van de participatieverklaring. Met de ondertekening tonen inburgeraars hun betrokkenheid bij de Nederlandse samenleving en hun bereidheid om daar actief aan bij te dragen. Het participatieverklaringstraject wordt aangevuld met een lokale component, waarin de inburgeraar kennis maakt met de gemeente. Binnen de module Arbeidsmarkt en Participatie (MAP) staat participatie op de arbeidsmarkt centraal. Met deze module brengen we de competenties en arbeidskansen van de inburgeraar in kaart. Dit wordt gecombineerd met het opdoen van praktische ervaring op de (lokale) arbeidsmarkt.

(Financieel) ontzorgen en begeleiding.
Nieuwkomers moeten zo snel mogelijk meedoen. Zorgen over de financiële positie kan de nieuwkomer afleiden. Te weinig kennis over de rechten en plichten in het Nederlandse stelsel kan tot financiële problemen leiden. Gemeenten krijgen daarom de taak om alle (bijstandsgerechtigde) nieuwkomers minimaal zes maanden financieel te ontzorgen en de nieuwkomers te begeleiden naar financiële zelfredzaamheid.
Daarnaast krijgt de nieuwkomer maatschappelijke begeleiding aangeboden. De begeleiding bestaat uit praktische hulp bij het regelen van voorzieningen zoals wonen, zorg, werk en/of onderwijs en kennismaking met de lokale samenleving.

Handhaving
De meeste inburgeraars zullen intrinsiek gemotiveerd zijn om de taal te leren en te slagen voor het inburgeringsexamen. Het valt niet uit te sluiten dat er ook inburgeraars zijn die zich niet aan de gemaakte afspraken kunnen houden. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de handhaving tijdens het inburgeringstraject. Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) controleert aan het einde van de inburgeringstermijn of de inburgeraar heeft voldaan aan de inburgeringsplicht. Gemeenten hebben op grond van de wet daarom de mogelijkheid om een bestuurlijke boete op te leggen als een inburgeraar gedurende het inburgeringstraject verwijtbaar niet meewerkt (beleidsregels Wet Inburgering).
De meeste inburgeraars ontvangen een bijstandsuitkering. Waar in de huidige wet de Participatiewet en de inburgeringswet niet op elkaar aansloten, moet het inburgeringstraject nu zodanig ingericht zijn dat de inburgeraar ook kan voldoen aan de verplichtingen van beide wetten. Dit wordt geborgd door het inburgeringstraject duaal vorm te geven.

3 Doelgroep en taken gemeenten

De doelgroep van de Wet inburgering 2022 zijn alle inburgeraars die een verblijfsvergunning hebben gekregen op of ná 1 januari 2022. We kunnen de groep inburgeraars onderverdelen in twee groepen namelijk: nieuwkomers en gezinsmigranten/overige migranten.
Asielzoekers die als vluchteling worden erkend, krijgen een verblijfsvergunning. Dit geeft hen een status en daarna worden zij ook wel nieuwkomers genoemd. Voor de groep nieuwkomers heeft de gemeente een wettelijke taakstelling voor de huisvestiging van deze groep.
Gezinsmigranten zijn personen van buiten de EU die zich in Nederland vestigen voor gezinshereniging of gezinsvorming bij een Nederlandse partner. Overige migranten zijn geestelijke bedienaars en vreemdelingen met een verblijfsvergunning voor een niet-tijdelijk humanitair verblijfsdoel. Nieuw is wel dat de Turkse migranten inburgering-plichtig worden.

Binnen de taken van de Wet inburgering 2022 wordt er onderscheid gemaakt in het aanbod tussen nieuwkomers, gezins- en overige migranten. De redenen hiervoor zijn:

- Gezins- en overige migranten zijn zelf verantwoordelijk voor de bekostiging van het inburgeringstraject. Zij kunnen hiervoor een lening afsluiten bij DUO.
- De gemeente heeft een adviserende rol in de keuze van het inburgeringstraject dat het beste aansluit.
- De gezins- en overige migranten hebben al een woning, een inkomen en sociaal netwerk. De verwachting is dat deze begeleiding minder intensief is.

Gezinsmigranten zijn in meerdere opzichten afhankelijk van hun partner. Dit is een belangrijk aandachtspunt en kan eventuele risico's met zich meebrengen.

Wettelijke taken gemeenten	Nieuwkomers	Gezins-/ overige migranten
Maatschappelijke begeleiding	X	
Financieel Ontzorgen	X	
Begeleiding bij inburgering (brede intake, PIP, advies, voortgangsgesprekken	X	X
Een van de 3 leerroutes (incl. alfabetisering)	X	
Module Arbeidsmarkt en Participatie (MAP)	X	X
Participatieverklaringstraject (PVT)	X	X
In het PIP ogenomen afspraken over aanbod voor (andere) participatie componenten	X	*

* Indien gezins- en overige migranten bijstand ontvangen, dan kan het PIP van deze inburgeraars ook participatiecomponenten bevatten.

4 Hoe richt gemeente Bernheze de nieuwe Wet inburgering in?

We zijn al gestart met regievoering en de brede intake

Halverwege 2019 hebben wij ingezet op een extra klantmanager inburgering die regie pakt op de statushouders die in Bernheze zijn ingestroomd en instromen. Deze dedicated klantmanager pakt alle nieuwe statushouders op die aan onze gemeente gekoppeld worden en voert met hen waar mogelijk al een intake op het AZC. Daarnaast heeft deze klantmanager als taak om met de huidige groep statushouders (ingestroomd vanaf 2015 die ook wel de ondertussen groep wordt genoemd) aan de slag te gaan en actief te begeleiden richting werk of participatie**.**

Aanbod taaltrajecten

Gemeenten zijn zelf weer verantwoordelijk voor het aanbod van het taaltraject voor de inburgeraar. Er komen drie taalroutes die we (sub)regionaal inkopen bij verschillende aanbieders.

- De B1- route: gericht op het behalen van taalniveau op B1-niveau. Met dit niveau ben je zelfredzaam, kun je brieven van instanties over het algemeen goed begrijpen en het zorgt voor goede aansluiting op de arbeidsmarkt. Regionaal is besloten om hiervoor een samenwerking aan te gaan het ROC de Leijgraaf (per 1 januari fuseert de Leijgraaf met het Koning Willen 1 College en gaat men onder deze naam verder).
- Onderwijsroute (ook B1 niveau); tot 28 jaar, gericht op doorstroom naar regulier onderwijs zoals een MBO opleiding. De inkoop van deze route is tot op heden niet vorm gegeven zoals de wet het voorschrijft. In de praktijk stromen er op dit moment al statushouders direct in, in een gecombineerd inburgeringstraject dat gericht is op doorstroom in het MBO. Sinds begin november is duidelijk geworden dat er extra middelen zijn vrij gemaakt om de onderwijsroute verder vorm te geven. Echter deze middelen zijn aan de centrum gemeente (den Bosch) toegekend. Taak voor de regio

gemeente is: op regionaal niveau voor te zorgen dat het aanbod voor de onderwijsroute op korte termijn tot stand komt.

- De zelfredzaamheidsroute (Z-route); voor inburgeraars voor wie de onderwijs- of B1-route niet haalbaar is. De route richt zich op maximaal kunnen participeren binnen de samenleving met als streven betaald werk. Samen met gemeenten Meierijstad en Boekel gaan we hiervoor duale schakel- & inburgeringstrajecten bij IBN inkopen. Leren in een bedrijfsmatige praktijkomgeving staat centraal. Er is veel aandacht voor taal, werk en (maatschappelijke) ondersteuning. In deze route wordt taal gecombineerd met participatie en daar waar mogelijk ingezet op (betaald)werk. In de Z-route gaan we ook nog de verdere samenwerking met Ons Welzijn en de maatschappelijke begeleiding van Vluchtelingenwerk uitbreiden omdat we de activiteiten, die gericht zijn op zelfredzaamheid (zoals vrijwilligerswerk) in eerste instantie zo dicht mogelijk in de buurt van de statushouder kunnen organiseren.

Workshops PVT en MAP

Gemeenten moeten naast aanbod van de drie leerroutes ook het participatieverklaringstraject (PVT) en de Module Arbeidsmarkt & Participatie (MAP) aanbieden. De PVT wordt uitgebreid van 6 naar 12 uur en voor het MAP staat 40 uur. In de PVT staan de Nederlandse kernwaarde centraal en in het MAP praktische ervaring en kennismaking met de arbeidsmarkt. Bij beide modules kan maatwerk geboden worden. Daarom worden de modules aangeboden in de vorm van een reeks workshops die relevant zijn voor de inburgeraar om een goede start te kunnen maken in de gemeente. De thema's die behandeld worden in de workshops zijn mede ontwikkeld door inburgeraars zelf en zijn gekoppeld aan de leefgebieden van de brede intake. Ook is er ruimte in de workshops voor een vraag/behoefte gerichte aanpak. De workshops worden aangeboden in samenwerking met onze lokale partners. Vluchtelingenwerk blijft een grote rol spelen in de PVT.
Binnen het MAP gaan PIM Werkt en het re-integratiebureau Next Move project (gericht op arbeidsintegratie van statushouders) meedraaien door bijvoorbeeld sollicitatietraining te geven. Op dit moment is de instroom divers: nieuwkomers komen uit verschillende landen. Het is ook lastig om te voorspellen waar mensen vandaan gaan komen. Gezien de wisseling in instroom van nieuwkomers (volume) gaan we ervan uit dat we geen homogene groepen taal kunnen vormen. We investeren daarom in een breed netwerk en leiden een aantal statushouders op tot rolmodellen. Deze rolmodellen kunnen ook individueel onderdelen van het MAP aanbieden.

Financieel ontzorgen

De periode van verplicht financieel ontzorgen vanuit de wet is minimaal 6 maanden. Als gemeenten kunnen we gebruik maken van een doorbetaling van de vaste lasten op de uitkering of budgetbeheer. Het financieel ontzorgen is onderverdeeld in de technische ontzorging (doorbetalen vaste lasten) en het financieel zelfredzaam maken van inburgeraars. Het uitgangspunt is dat we per inburgeraar kijken welke vorm van ondersteuning nodig is.
We nemen de regie niet uit handen als dit niet nodig is. Wel weten we dat in de praktijk de besteding in de eerste drie maanden extra aandacht vragen. Dit komt doordat het enkele maanden kan duren voordat alle toeslagen goed aangevraagd en toegekend zijn. Hierdoor is er een kans op betalingsachterstanden en eventueel op schulden.
Vanuit onze Dienstverleningsovereenkomt met Meierijstad gaan we de komende tijd experimenteren met het Huishoudboekje. Het Huishoudboekje is een innovatieve manier van budgetbeheer, die de inkomsten en uitgaven van vaste lasten (huur, energie, water en zorgverzekering) van mensen beheert. De vaste lasten worden iedere maand automatisch doorbetaald. De deelnemer ontvangt daarnaast een vast bedrag aan leefgeld. Het Huishoudboekje geeft de deelnemer financieel inzicht en overzicht, voorkomt

betalingsachterstanden en zorg voor financiële stabiliteit. In bijlage 2 meer informatie over het huishoudboekje.

Maatschappelijke begeleiding
De begeleiding door Vluchtelingenwerk (VW) duurt maximaal twee jaar. Het eerste jaar bestaat de maatschappelijke begeleiding uit: praktische hulp, hulp bij de start van de inburgering en het stimuleren van participatie en integratie. In het tweede jaar kunnen de statushouders terecht bij het informatiepunt van Vluchtelingenwerk. Dit is een open spreekuur waar statushouders terecht kunnen voor diverse vragen, o.a. voor juridische ondersteuning. Vluchtelingenwerk stimuleert statushouders om deel te nemen aan de samenleving via netwerken zoals ONS welzijn, het verenigingsleven, buurtbewoners etc.. De begeleiding aan statushouders is maatwerk en verschillend per statushouder. Specifieke afspraken met VW worden jaarlijks vastgelegd in subsidieafspraken.

Ondertussen-groep
De ondertussen-groep is de groep statushouders die vanaf 2013 tot 31 december 2021 gehuisvest is. Doordat de wet een aantal keren is uitgesteld, is deze groep groter geworden dan vooraf gedacht. Vanaf september 2020 worden de gehuisveste statushouders al opgepakt in de geest van de nieuwe wet. Er wordt al een brede intake gevoerd, waar mogelijk op het AZC en wordt iemand al eerder op een passend taaltraject gezet. Naast deze groep is er de afgelopen anderhalf jaar ook extra ingezet op de groep die al langer in de uitkering zit en nog niet aan het werk is. Er is een grote groep gestart in onze kweekvijver trajecten waarbij opleiding en stage voor kansrijke beroepen gecombineerd werd. Daarnaast is er samen met IBN het InCopany traject ontwikkeld. Statushouders met een grote afstand op de arbeidsmarkt worden in dit traject begeleid op het gebied van zelfredzaamheid. Dit gebeurd door praktische taal aan te bieden en werkervaring op te doen door meeloopstages.
In de divosa benchmarkt is terug te zien dat de aanpak succesvol is. In de afgelopen anderhalf jaar zijn er meer statushouders aan het werk gegaan en gestart in een (beroeps)opleiding.

Werkgeversaanpak
Om inburgeraars naar werk te kunnen begeleiden spelen werkgevers een belangrijke rol. In de praktijk is het lastig om inburgeraars, die de taal (nog) niet machtig zijn, een werkplek aan te bieden. De werkplek speelt echter ook een grote rol voor de inburgeraar om de taal te verbeteren. Dit vraagt om een extra investering vanuit de gemeente. Enerzijds door te investeren in werknemersvaardigheden en anderzijds door het bieden van goede begeleiding van een coach op de werkvloer. Daarnaast biedt de groep van inburgeraars kansen om de krapte op de arbeidsmarkt te verkleinen.
Om meer werkgevers te vinden is het belangrijk om meer succesverhalen met hen te delen en de meerwaarde te laten zien. In 2021 zijn we gestart met het organiseren van bijeenkomsten vanuit PIM Werkt voor werkgevers om te laten zien wat het werken met deze doelgroep betekent. Werkgevers geven aan belangrijk te vinden:

- Begeleiding op de werkvloer door een jobcoach en werkgevers.
- Het omgaan van verschillende culturen.
- Het leren van werknemersvaardigheden.
- Goede nazorg na uitstroom uit de uitkering.

Als gemeente vinden we het belangrijk om ook het goede voorbeeld te geven. We zijn binnen ons gemeente ook in gesprek gegaan met verschillende afdelingen hoe wij een rol zouden kunnen betekenen. Op dit moment is de eerste werkervaringsplaats voor een statushouder bij beheer een feit. We blijven hier aandacht aan besteden en hopen in de toekomst meer statushouders een werk(ervarings)plek te bieden.

4. Financiering

	2022	2023	2024 e,v,
Structurele vergoeding voor	189.378	X	X

inburgeringsvoorzieningen (programmakosten)			
Structurele uitvoeringskosten: Opgebouwd uit: - Inzet ondertussen groep - Compensatie uitstel - Uitvoeringskosten	106.598 8.054 11.315 87.229	106.495 5.057 5.475 95.962	102.785 2.577 4.246 95.962

We krijgen beide budgetten in het kader van de nieuwe Wet Inburgering. Hieronder leggen we de verschillende budgetten uit:

Structurele vergoeding voor inburgeringsvoorzieningen (programmakosten)
De gemeenten ontvangt een budget voor de verschillende inburgeringsvoorzieningen die georganiseerd moeten worden. Dit wordt ook wel de programmakosten genoemd. Voor deze programmakosten hebben we een voorlopige beschikking ontvangen met daarin een bedrag van € 189.378,-. Dit bedrag is gebaseerd op een prognose van het aantal asielstatushouders en gezins- en overige migranten die we moeten huisvesten in 2022 in onze gemeente. Na afloop van het uitvoeringsjaar wordt het bedrag definitief vastgesteld. Aan deze middelen zit een bestedingsverplichting voor de inzet van trajecten voor de statushouders.
Voor asielmigranten is een bedrag van € 12.712,- beschikbaar en voor gezinsmigranten **€** 589. Van deze programmakosten moet voor asielmigranten de taallessen worden ingekocht, de MAP en PVT maar ook de tolk kosten en de maatschappelijke begeleiding die door VW wordt gedaan worden betaald.
We gaan het grootste gedeelte van dit Rijksbudget doorbetalen aan Meierijstad. Het bedrag van € 1900,- per inburgeraar, wat gereserveerd is voor de maatschappelijke begeleiding, betalen we niet door aan Meierijstad. Dit wordt o.a. gebruikt voor de subsidiering van Vluchtelingenwerk (VW).

Structurele uitvoeringskosten
Voor het uitvoeren van de Wet inburgering ontvangen we ook structureel middelen in algemene uitkering. Het bedrag is opgebouwd uit drie delen: uitvoering van de wet vanaf 01-01-2022, voor de ondertussen-groep en een stukje compensatie voor het uitstellen van de wet. De uitvoering van de Wet inburgering ligt bij Meierijstad. De casusregisseur inburgering, die we de laatste anderhalf jaar hebben ingezet is ook bij Meierijstad in dienst. Het afgelopen jaar hebben we hier extra voor betaald, maar vanaf 01-01-2022 wordt dit betaald vanuit de uitvoeringskosten.
Voor de diensten die Meierijstad uitvoert voor onze gemeenten vanuit sociale zaken, hebben we normtijden afgesproken. De afrekening op het eind van jaar wordt dan ook op basis van de het aantal ingezette activiteiten en de desbetreffende normtijden afgerekend.
Voor de Wet inburgering zijn er nu indicatieve normtijden beschreven, echter moeten deze nog getoetst worden aan de praktijk. Bij de Wet inburgering vindt er pas instroom plaatst vanaf 1 januari 2022. Om de nieuwe instroom op te pakken heeft Meierijstad extra formatie aangenomen. Hierdoor ontstaat er een risico voor Meierijstad. Namelijk als er geen of weinig statushouders gehuisvest worden, dan hebben zij wel personele kosten waar zij niet voor gecompenseerd zouden worden. Omdat wij als samenwerkingspartner het belangrijk vinden om de risico's te delen, hebben we in de begroting van 2022 deze middelen gereserveerd voor de uitvoering van de Wet inburgering door Meierijstad. In de uitvoeringsafspraken Dienstverleningsovereenkomst Bernheze – Meierijstad 2022 leggen we de precieze afspraken over betaling van de middelen vast.